

ПРАВОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
Юридичний інститут

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
молодих вчених і аспірантів

Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина

**26 квітня 2013 року
м.Івано-Франківськ**

Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Юридичний інститут

**Вдосконалення правового
регулювання прав та
основних свобод людини і
громадянина**

Матеріали щорічної
Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих вчених
та аспірантів
(26 квітня 2013 року)

м. Івано-Франківськ, 2013

ББК 67.9 (4Укр)
В15

Редакційна колегія:

В.А.Васильєва - директор Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права;

Ю.І.Микитин - заступник директора Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права;

І.В.Козич - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

С.М.Квасниця - завідувач інформаційно-видавничим відділом Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

В15 Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [текст] : *Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів*. - Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. - 186 с.

У збірник включені тези доповідей учасників щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина», яка відбулася 26 квітня 2013 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Теоретичні положення і рекомендації учасників конференції щодо удосконалення законодавства України стануть ще одним кроком на шляху розвитку правової думки і законодавчого процесу.

ББК 67.9 (4 Укр)

© Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013

СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ

Андрусак Р.М.

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, викладач кафедри цивільного права

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СВІТЛІ ХРИСТІЯНСЬКОГО ВІРОВЧЕННЯ

Право, займаючи домінуюче становище у процесі регулювання сучасних суспільних відносин, все ж таки неспроможне максимально реалізувати свій потенціал без тісної взаємодії і підтримки з боку інших соціальних регуляторів. Так, важливу роль у формуванні національної правової системи вже більше тисячоліття продовжує відігравати християнська релігія.

Найбільш яскраво простежується вплив християнського віровчення на положення сімейного, кримінального, конституційного права та у сфері судочинства. Водночас дослідженню питань співвідношення постулатів християнства з іншими галузями права приділяється набагато менша увага.

На нашу думку, християнське віровчення є невичерпним джерелом природно-правових цінностей та може виступати духовним орієнтиром абсолютно для всіх галузей, підгалузей та інститутів позитивного права.

Зокрема, аналіз біблійних текстів, богословських праць та офіційних документів Церков дозволяє виділити низку релігійно-моральних положень, що можуть позитивно вплинути на правосвідомість громадян (принаймні тих, що ідентифікують себе християнами) щодо усвідомлення духовних підвалин та призначення норм права інтелектуальної власності.

На перший погляд серед положень Біблії немає жодних прямих приписів щодо регулювання відносин, пов'язаних із створенням та використанням результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Проте, вже на перших сторінках Священного Писання міститься основоположна засада християнської антропології про створення людини за образом і подобою Божою [Бут. 1:26,27]. При цьому, такі отці та вчителі Церкви як блаженний Феодорит, святий Анастасій Сінаїт, святий Іоан Дамаскін, патріарх Константинопольський святий Фотій та інші вбачали образ Божий у здатності творити. Вони стверджували, що Бог-Творець відо-

Гунда А.О. Предмет договору про надання ритуальних послуг	43
Еннан Р.Е. Формування та розвиток авторського права у Франції	46
Жарський Т. В. «Союзність» як ознака корпорацій	48
Зварич Ж.І. Про право на оприлюднення творів	53
Зеліско А.В. Засновницький договір юридичних осіб корпоративного типу: відмінність від інших договірних конструкцій	56
Зозуляк О.І. Про потребу реформування законодавства у сфері непідприємницьких юридичних осіб	58
Ковалишин О.Р. Право виключення учасника з товариства з обмеженою відповідальністю	62
Козак Н.В. Особливості правового регулювання права спільної сумісної власності осіб, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою	65
Козик В.Є. Щодо поняття правової природи деривативу (аналіз законодавчої дефініції)	69
Кузьмич О.Я. Щодо можливості визнання недійсними договорів на користь третіх осіб на вимогу саме третіх осіб	73
Мартинюк Н.Р. Класифікація і види холдингів і холдингових компаній	76
Сліпенчук Н.А. Особливості правочинів із заінтересованістю	80
Соколовська Ю.В. Окремі питання механізму реалізації цивільно – правової відповідальності учасників підприємницьких товариств	84
Соколовський М.В. До питання про поняття зловживання суб'єктивним корпоративним правом у науці цивільного права	88
Схаб Т.Я. Обмеження договірної свободи при укладенні шлюбного договору	91
Таран О.С. Фідуціарність багатостороннього договору	95
Тонієвич Є.Д. Правові способи захисту сімейних прав у разі окремого проживання подружжя	98
Устінський А.В. Правове регулювання готельних послуг за законодавством України	103

Секція 4. Соціальні, трудові гарантії захисту прав та основних свобод людини і громадянина

Кернякевич Ю.В. Тимчасове переведення працівника на іншу роботу та лізинг праці: співвідношення понять	106
Матвієнко Є.П. Удосконалення прийому громадян в органах Пенсійного фонду України	109

Секція 5. Права людини та безпечне екологічне середовище; реформування земельних, аграрних правовідносин

Антонюк М.Р. Проблеми нормативно-правового визначення місця спеціального водокористування	113
Вітюк І.Я. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про охорону земель енергетики	114
Жидан О.С. Болото як об'єкт екологічного права	119
Костур О.Д. Сімейно-трудова характеристика як ключова ознака фермерського господарства (порівняльний аналіз законодавства України та держав СНД)	122
Мироненко І.В. Зміст та значення публічних сервітутів в сфері земельних відносин	125
Романко С.М. Актуальні питання реалізації права користування надрами в Україні	130
Семківа В.В. Про правову природу договорів у сфері природокористування	132
Яремак З.В. Органи державного управління в галузі ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України	136

Секція 6. Правові основи боротьби зі злочинністю як важливий чинник забезпечення прав та свобод людини і громадянина: кримінологічні та кримінально-правові аспекти

Козич І.В. Види державної політики (в контексті політики в сфері протидії злочинності)	139
Медицький І.Б. Розширення кола потерпілих від злочину, передбаченого ст.342 КК України: аналіз законодавчих змін	142

від 29.01.2007 року, з поважних причин не приступив до розробки Відниківського родовища, а тому рішення відповідача в частині анулювання спеціального дозволу від 23.01.2007 року за №4194 на користування надрами на видобування піску в родовищі Відниківське прийнято необґрунтовано.

Крім того, за останні кілька років у світі та в Україні пошвидко дискусії щодо видобування нетрадиційних корисних копалин – зокрема, газу глибоководного шельфу, газ щільних порід, сланцевого газу і метану вугільних порід, які умовно об'єднані під поняттям нетрадиційного газу, оскільки розвідка всіх цих видів газу в Україні знаходиться на початковому етапі. У зв'язку з відсутністю точних геологічних даних, наразі існує значна невизначеність в оцінках можливих обсягів і вартості видобутку нетрадиційного газу. Проблемним питанням у цій сфері є обов'язкове погодження такої діяльності та угоди про розподіл продукції із органами місцевого самоврядування, належне проведення ОВНС, громадського обговорення такої діяльності та наявність відповідного нормативного забезпечення.

Особливого значення у цьому сенсі набуває створення належного правового підґрунтя для побудови правовідносин України з іноземними інвесторами. Створення як гарантій розумної та стабільної інвестиційної діяльності в Україні для інвесторів, так і відповідних засобів забезпечення дотримання екологічних та інших законних прав та інтересів місцевих громад у процесі здійснення на їх території георозвідки та видобування нетрадиційних корисних копалин.

Семків В.В.

*Прикарпатський національний
університет ім. Василя Стефаника,
юридичний інститут, аспірант*

ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ДОГОВОРІВ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Правова природа договорів на природокористування є тим питанням, яке викликає чимало дискусій на даному етапі розвитку договірних відносин у сфері природокористування. Перш за все, це викликано тим, що на думку деяких вчених, природокористування знаходиться в сфері публічного інтересу, в силу чого застосування приватноправових інструментів у природноресурсовому праві в чистому вигляді неможливо, адже диспозитивні методи регулювання не можуть належним чином захистити інтереси суспільства в частині охорони навколишнього природного середовища. Загалом можемо умовно виділити три відмінні

наукові бачення правової природи договорів на використання природних ресурсів: 1) теорія адміністративної (публічно-правової) природи; 2) теорія змішаної природи; 3) теорія цивільно-правової природи.

Публічно-правова природа договорів у сфері природокористування, на думку деяких дослідників, зумовлена тим, що в такому правовому інституті як публічно-правовий договір найбільш гармонійно поєднуються договірні начала і адміністрування [1, с. 15-22; 2, с. 53-58]. Так, Д. В. Хаустов визначив публічно-правовий договір як «правовий акт-домовленість організаційно-регулюючого характеру, з яким одна сторона зобов'язується взяти на себе передбачені договором обов'язки, а інша сторона (суб'єкт публічного права) зобов'язується реалізувати в інтересах контрагента відповідні публічні правомочності в рамках своєї компетенції, або ж делегувати право на їх здійснення» [2, с. 51]. Як бачимо дане визначення заведне має щось спільне з класичним розумінням договору, передбаченим ЦК України.

Прихильники теорії публічно-правового (нормативного договору) вважають, що договорам на використання природних ресурсів притаманні публічно-правові риси, зокрема йдеться про нормативність, тобто «здагність договору фактично доповнювати, конкретизувати діюче законодавство, в деяких випадках вирішувати правові колізії та заповнювати прогалини у правовому регулюванні тих чи інших відносин, а також містити правила поведінки безпосередніх учасників договору» [1, с. 15]; цільову направленість (переслідують виключно публічні цілі); обмеження принципу свободи договору (полягає в використанні типових форм і неможливості самостійно визначати умови використання природних ресурсів [2, с. 45-50]); закріплення формальної рівності сторін (однією із сторін договору у більшості випадків є держава як публічне утворення).

Тим не менше, дані особливості не є, на нашу думку, визначальними у розумінні правової природи договорів у сфері природокористування. Адже певним рівнем нормативності володіє без винятку кожен цивільно-правовий договір, який укладається в межах чинного законодавства. Так, В. В. Луць зауважує, що договір не обмежується тільки тим, що він впливає на динаміку цивільних правовідносин (породжує, змінює або припиняє їх), а й відповідно до вимог законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності і справедливості визначає зміст конкретних прав та обов'язків учасників договірної зобов'язання. У цьому розумінні договір виступає засобом регулювання поведінки сторін у цивільних правовідносинах [3, с. 15].

Говорити про договори на використання природних ресурсів як про договори, які своєю ціллю мають досягнення певного публічного інтересу нам видається не зовсім правильним, адже потенційний природокористувач, укладаючи той чи інший договір на користування конкретним природним ресурсом, первинно має на меті задоволення свого конкретного приватного інтересу шляхом реалізації безпосереднього права природокористування, адже «публічний інтерес, як відображення державою інтересу суспільства з'являється тільки тоді, коли з'являється приватний інтерес» [4, с. 54-55].

Орган публічної влади у відносинах по природокористуванню виступає перш за все лиш розпорядником майна (власником), а не носієм публічної влади. У такій ролі орган державної влади володіє і майновою самостійністю і автономією волі, реалізуючи у відносинах природокористування свої суб'єктивні цивільні права. Автономія волі і майнова самостійність презюмує рівність учасників, хоча на практиці за участі держави цей принцип не завжди реалізується послідовно.

Прихильники концепції змішаної (комплексної) правової природи договорів на природокористування вважають, що саме подвійна роль держави у відносинах природокористування і зумовлює той факт, що «договори у сфері природокористування носять комплексний характер, оскільки включають в себе, наряду з приватноправовими елементами і деякі публічно-правові обмеження, наприклад, участь органів публічної влади» [5, с. 60-65]. Намагаючись до кінця представити правову природу договорів на використання природних ресурсів, Н. Р. Кобецька розглядає договори оренди землі, водних об'єктів, договори користування лісами, угоди про розподіл продукції як природоресурсові договори з переважанням цивільно-правових елементів, а, наприклад, угоду про умови користування надрами, як природоресурсовий договір адміністративного характеру. Вона вважає, що в природоресурсових договорах поєднані приватні і публічні елементи, зумовлені необхідністю захисту публічних екологічних інтересів [6, с. 272].

Тим не менше, найбільш обгрунтованою і цілісною є позиція тих науковців, які вважають, що договори на природокористування є цивільно-правовими за своєю природою. Поряд з цивільно-правовими договорами існують такі, які використовуються за межами даної галузі, реалізуючи таким чином принцип субсидіарного застосування цивільно-правових норм [7, с. 100]. М. І. Брагинський та В. В. Вітрянський, зокрема, відносять всі договори, які регулюються земельним, водним, лісовим кодексом, законодавством про надра і інших природних ресурсів і які відповідають вимогам ст. 1 ЦК України, до цивільно-правових [8,

с. 15]. В результаті до всіх договорів, які виникають з приводу природних ресурсів, мають застосовуватися загальні норми цивільного права, якщо інше не передбачене положеннями відповідних нормативних актів, оскільки тоді останні користуються пріоритетом як спеціальні. Цивільно-правова природа договорів на використання природних ресурсів впливає із притаманних цим договорам ознак та особливостей, адже відносини договірної природокористування є майновими, на чому наголошувалося ще в радянський період [9, с. 11].

Ми переконані, що і класичні цивільно-правові договори, і договори у публічному праві завжди мають спільний корінь і спільну базу, яка є основою будь-якого цивільно-правового договору і є визначальною, а все решта, що є відмінним, складає всього-на-всього нашарування у вигляді специфіки правового регулювання специфічних суспільних відносин, але не є тим визначальним, що могло б мати достатній вплив на конструкцію договору аж до тієї міри, яка необхідна, щоб спотворити її правову природу. Ми ведемо мову, перш за все, про зближення категорій і понять, які притаманні цивільному праву з тими, які притаманні іншим галузям права у зв'язку з розвитком ринкових відносин, посиленням ролі товарно-грошових відносин, а не про поглинення інститутами одних галузей інших.

1. Морозова Л. А. Договор в публичном праве: юридическая природа, особенно-сти, классификация / Л. А. Морозова // Государство и право. – 2009. – №1. – С. 15-22.
2. Хаустов Д. В. Публично-правовой договор в природоресурсном праве: отличительные признаки / Д. В. Хаустов // Вестн. Моск. ун-та.: сер. 11., Право. – 2006. – №1. – С. 45-61.
3. Луць В. В. Контракты в підприємницькій діяльності: навч. посіб. – 2 вид., перероб. і допов. / В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
4. Раянов Ф. М. К вопросу о понятиях частного и публичного права. Материалы конференции «Публичное и частное право: проблемы развития и взаимодействия, законодательного выражения и юридической практики» // Ф. М. Раянов. – Екатеринбург, 1999. – С. 50-56.
5. Миронова Л. А. Гражданско-правовые договоры в сфере природопользования: дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. А. Миронова. – М., 2003. – 210 с.
6. Кобецька Н. Р. Договори на використання природних ресурсів // Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності / За ред. В. В. Луць. – К.: НДІ приватного права і підприємництва АпрН України, 2009. – 300 с.
7. Витрянский В. В. Гражданский кодекс о договоре. / В. В. Витрянский // Вестник Высшего Арбитражного Суда РФ. – 1995. – №10. – С. 100.
8. Брагинский М. И. Договорное право : Книга первая / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: Статут, 2000. – 848 с.